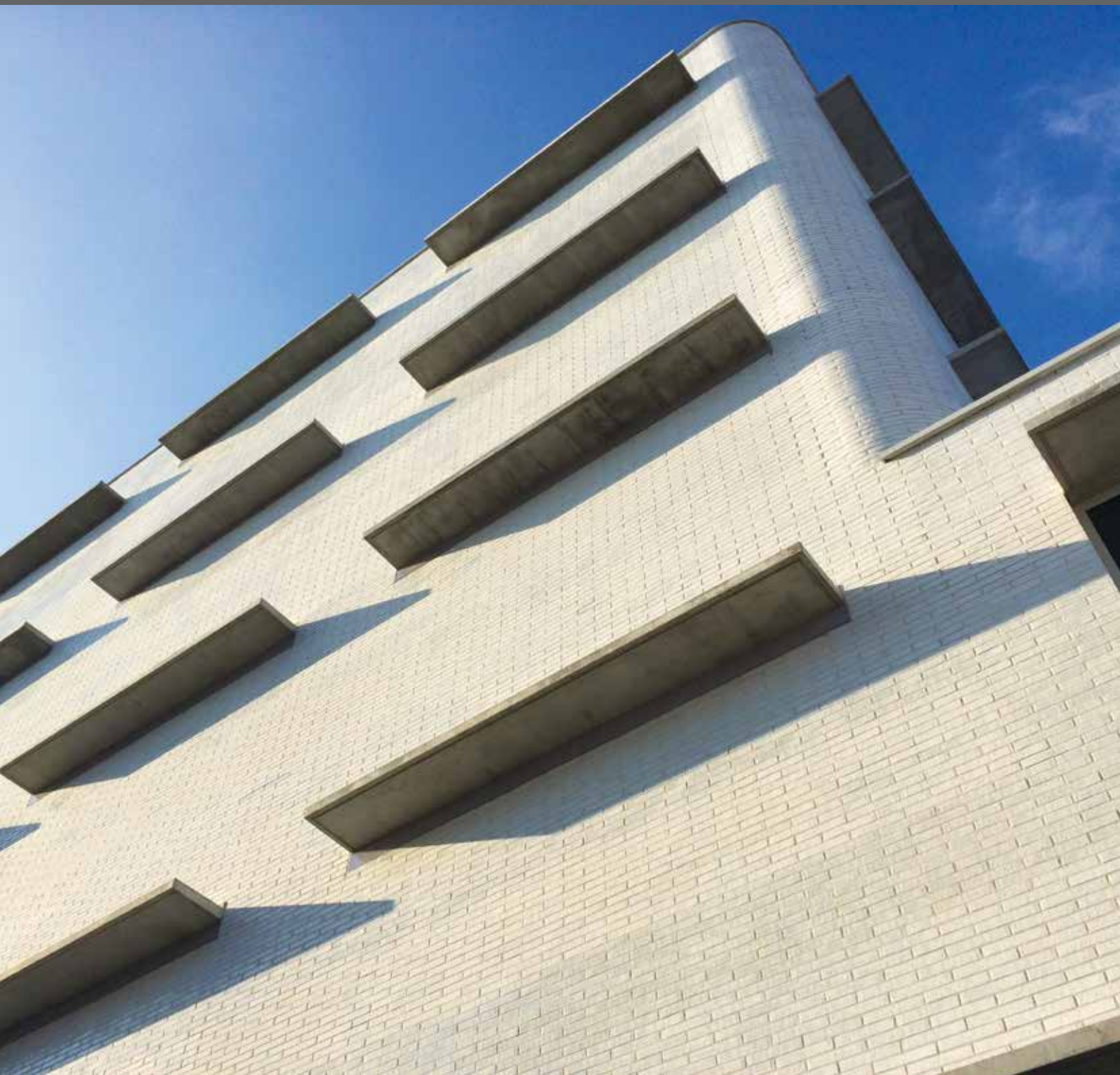

GENT ■ HET RIJKSARCHIEF

Gent

■ Het Rijksarchief

De noodzaak aan een nieuw gebouw

Het Rijksarchief in Gent was sinds 1904 gehuisvest in het historische Geraard de Duivelsteen in het centrum van de stad. De beschikbare archiefruimte was zeer beperkt (7 strekkende kilometer archief) en de leesalen waren te klein. Zo'n 17 strekkende kilometer archief uit de 19de en 20ste eeuw van de provincie, hoven en rechtbanken, gevangnissen, enz. moesten daarom opgeslagen worden in het depot in Beveren.

Daarenboven beantwoordde het gebouw niet meer aan de hedendaagse kwaliteitseisen inzake publiekswerking en voldeed het ook niet op het vlak van klimaatregeling, inbraak- en diefstalbeveiliging.

Het Geraard de Duivelsteen aanpassen of zelfs uitbreiden was niet mogelijk omdat het om een beschermd gebouw gaat. Daarom werd gezocht naar een nieuwe huisvesting, liefst in het stadscentrum. Het nieuwe gebouw moest over een opslagruimte beschikken voor 40 strekkende kilometer archief en specifieke depots.

Verschillende opties werden grondig onderzocht en uiteindelijk werd een terrein in de Bagattenstraat als meest geschikt bevonden.

De locatie

Het nieuwe Rijksarchief in de Bagattenstraat 43 bevindt zich vlakbij de faculteit Letteren en Wijsbegeerte en de Boekentoren van de Universiteit Gent. Tal van andere archief- en bibliotheekinstellingen bevinden zich in de buurt.

De directe nabijheid van openbaar vervoer is een troef voor de bezoekers die opzoeken komen doen in het Rijksarchief.

Een succesvolle publiek- private samen- werking

De Regie der Gebouwen sloot op 7 juni 2011 een promotieovereenkomst af met de nv Kairos die instond voor het ontwerp, de oprichting en de terbeschikkingstelling van het Rijksarchiegebouw. Om het project te realiseren verkocht de Belgische staat het bouwterrein in de Bagattenstraat aan de bouwpromotor.

In januari 2012 werd de bouwvergunning afgeleverd en in februari volgde de milieuvergunning. In maart 2012 werd gestart met de afbraak van de voormalige garage op het bouwterrein, gevolgd door een archeologisch onderzoek en een bodemsanering. In juni 2012 volgde het officiële startschot van de bouwwerken.

Op het einde van de zomer van 2014 waren de bouwwerken voltooid. Ondertussen kocht Ethias nv het project over van de bouwpromotor en werd zo eindinvesteerder.

Begin 2015 startte het Rijksarchief met de verhuisoperatie. Zo'n 7,2 km strekkende kilometer archief, kaartenkasten, 440 strekkende meter bibliotheek en het meubilair vanuit het Geraard de Duivelsteen werden overgebracht. Maar ook 19,1 strekkende kilometer archief, archiefkasten en 1,1 strekkende kilometer bibliotheek verhuisden van het rijksarchief in Beveren naar de nieuwbouw.

De Regie der Gebouwen huurt het rijksarchiegebouw voor een termijn van 25 jaar met een aankooptie op het einde van de huurtermijn.

Architectuur

Het gebouw is een ontwerp van architectenbureaus Robbrecht en Daem (ontwerpend architect) en Arch & Teco (uitvoerend architect).

Volumetrie en stedenbouwkundige inpassing

Het Rijksarchief presenteert zich vanuit de Bagattenstraat als een verzelfstandigd blokvormig volume. Het gebouw is qua hoogte ingepast in het straatbeeld. Op de hoek is het drie verdiepingen hoog, terwijl het achterliggende volume lager is en zich hierdoor harmonieus integreert in de bebouwing.

De verhoogde inkomzone fungeert als sokkel van het nieuwe gebouw. De in glas uitgevoerde gevel van de kantoren richt zich naar de nauwe straatjes in de omgeving, en biedt tezelfdertijd aan de omwonenden een inkijk in de werking van het Rijksarchief. Deze opengewerkte bouwlaag loopt langsheen de vier gevels, als een wikkel rondom het gebouw.

Aan de achterzijde van het gebouw (Rozendaalken/Jeruzalemstraat) is een stedelijk pleintje aangelegd met enkele bomen en zitbanken. Tijdens de kantooruren kan het personeel van het Rijksarchief en andersvaliden er hun auto en fiets kwijt. Dit pleintje creëert een openheid in het achterliggende, dichtbebouwde woongebied.

Exterieur

Het gebruik van duurzame materialen geeft een tijdloos karakter aan het gebouw. Baksteen, hout, glas en metaal werden evenwel op zo'n wijze gehanteerd dat zij voor een duidelijke hedendaagse signatuur zorgen.

In tegenstelling tot het voormalige Rijksarchief (Geraard de Duivelsteen) ademt het huidige Rijksarchief licht en openheid uit. De archieven zitten weliswaar nog altijd opgeslagen in gesloten ruimtes maar de werkruimtes en publieke delen zijn opengewerkt.

De gevels zijn opgetrokken in een baksteen met een gestructureerde witte glazuurlaag die een lichtheid geeft aan het bouwvolume. De geglazuurde afwerking geeft een lichte schittering of glimmend effect in het zonlicht.

De betonnen legborden of 'shelves' op de gevel verwijzen naar de doelstelling van het Rijksarchief: het conserveren en beschikbaar maken van archiefstukken. De legborden en de inherente slagschaduw die zij werpen op het gebouw verlenen een speelsheid die doorheen de dag samen met de stand van de zon een steeds wisselend beeld oplevert.

Het dak en de zeventien lichtkoepels die zich boven de leeszaal bevinden, zijn bekleed met een gecoate zink in een nagenoeg witte kleur. Op de koepels, die enkel een zacht noorderlicht in de leeszaal laten dringen, werden zonnepanelen geplaatst in de richting van het zuiden.

Interieur

De frisse uitstraling van het gebouw aan de buitenzijde, met zijn wit genuanceerde gevels, krijgt met zijn bijna contemplatieve afwerking aan de binnenzijde een geborgen karakter. De leeszaal omhult met zijn donkere warme houten afwerking de intieme studieplekken. De lichtkoepels brengen het getemperde noorderlicht in de ruimte.

De afwerking in een warm houten en akoestisch opportune lambrisering wordt doorgetrokken in de verschillende publieksruimtes, zo ook in de multifunctionele ruimte waar een horizontaal gelijnde en geluidsabsorberende belatting werd gebruikt voor de wanden.

Net zoals voor de leeszaal is voor de verschillende werkplekken van het personeel veel aandacht besteed aan een kwalitatieve afwerking. Voor de leeszaal en de multifunctionele ruimte werd gekozen voor een donkere granito tegelvloer. De verschillende personeelsruimtes zijn voorzien van een verhoogde technische vloer afgewerkt met hoogwaardige tapijttegels.

Toegang en circulatie

De toegang tot het gebouw bevindt zich zowel voor de gebruiker, de bezoeker als voor leveringen aan de Bagattenstraat. Fietzers kunnen hun fiets kwijt in een ruime fietsenstalling.

Gebruiker en (andersvalide) bezoeker betreden het gebouw via een lichte helling, die zich als een 'promenade architecturale' omheen de multifunctionele ruimte wikkelt.

Aangekomen in een centrale ruimte, wordt de bezoeker verder geleid naar de leeszaal, de vestiaire, de multifunctionele ruimte of contact met een van de medewerkers. Ook het personeel begeeft zich via deze zelfde weg naar hun werkplek.

De depotruimtes, verwerkingsruimtes en publieksruimtes zijn voor het personeel op efficiënte wijze met elkaar verbonden. De circulatiezones van het personeel en de bezoekers zijn volledig gescheiden gehouden. De centrale positie van de verwerkingsruimtes, administratieve ruimtes en leeszaal, omgeven door de depotruimtes onder en boven, zorgt dan weer samen met de centrale posities van circulatiekokers voor korte loopafstanden en een bijgevolg efficiënte werking.

Leveringen gebeuren via een afgesloten en overdekte laad- en loszone in de Bagattenstraat. Deze laad- en loszone is onmiddellijk gekoppeld aan de belangrijkste verticale en horizontale circulatiewegen, alsook aan de verwerkingsruimtes waar de archiefstukken verschoond, verpakt en geïnventariseerd worden. Voor de verwerking van de archieven zijn twee ateliers beschikbaar met een opslagcapaciteit van circa 700 meter.

De leeszaal

De bezoekers kunnen terecht in een ruime leeszaal die plaats biedt aan circa 124 lezers. De leeszaal bevindt zich op de bovenste verdieping en geniet van natuurlijke lichtinval. De zeventien lichtkoepels zijn gericht op het noorden en zorgen voor een diffuus licht dat niet schadelijk is voor de archiefdocumenten. De grote ramen aan de zijkant van het gebouw zijn uitgevoerd in glas met een UV-werende coating.

De zaal is uitgerust met comfortabele tafels voorzien van een glazen scheidingswand die de bezoekers de nodige privacy schenken tijdens het consulteren van archiefstukken. De wanden van de leeszaal zijn afgewerkt met geluidsabsorberend materiaal. Voor het comfort van de bezoekers is een aparte ruimte voorzien waar men kan eten.

De gedetailleerde afwerking is uitzonderlijk. Zo zijn de deuren naar het sanitair en de brandslagen perfect ingewerkt in de wanden en uitgevoerd in hetzelfde materiaal als de houten wandbekleding.

De multifunctionele ruimte

De multifunctionele ruimte bevindt zich aan de ingang van het gebouw en is deels onder straatniveau. De ruimte biedt plaats aan 50 personen en kan worden gebruikt voor workshops, lessen en vergaderingen. De wanden zijn bekleed met een akoestisch houten lambrisering en deels uitgevoerd in transparant en gestructureerd glas. De ruimte is voorzien met aparte sanitaire voorzieningen en een kitchenette.

De archiefruimte

Het gebouw beschikt over 40 strekkende kilometer opslagruimte die uitgebreid kan worden met circa 4 kilometer. Ongeveer twee derde van deze capaciteit bevindt zich ondergronds. In de toren van het gebouw kan circa 10 strekkende kilometer archief worden bewaard.

De archiefruimten zijn uitgerust met verrijdbare archiefkasten (type compactus) die elektronisch worden bediend. Dankzij deze uitrusting wordt de opslagcapaciteit bijna verdubbeld en wordt de beschikbare ruimte optimaal benut.

De archieven worden bewaard in ruimtes met een constante temperatuur van 18 graden Celsius en een relatieve luchtvochtigheid van 55 %. Foto- en videomateriaal worden in een aparte ruimte met aangepaste klimaatomstandigheden opgeslagen.

Duurzaam bouwen en energiegebruik

Het binnenklimaat in de depotruimten wordt zowel op passieve als op actieve manier geregeld. De wanden van de depotruimten zijn heel massief uitgevoerd, zodat de depotruimten een grote thermische inertie hebben. Zo worden kortstondige schommelingen in interne warmte- of vochtbelasting door de wanden gemakkelijk gebufferd en getemperd.

Anderzijds is de gebouwschil ook heel goed thermisch geïsoleerd: het gebouw heeft een maximaal K-peil (isolatiepeil) van K17. Dat is heel wat lager dan de wettelijke norm van K45.

Samen met de massieve binnen spouwwallen zorgt deze thermische isolatie in de gebouwschil voor een uitstekende afscherming van de depotruimten tegenover de soms sterk wisselende klimaatschommelingen buiten. Daarom zijn in de depotruimten uiteraard geen gevelramen geplaatst. Deze passieve maatregelen zijn aangevuld met een performante all-air klimaatinstallatie om de vooropgestelde strikte klimaateisen te kunnen garanderen.

In de personeelsruimten en publieke ruimten zijn de ramen voorzien met een doeltreffende zonwerende beglazing. De betonnen vloeren van het gebouw koelen 's nachts af. Omdat er geen valse plafonds zijn, kan deze koelte overdag weer langzaam afgegeven worden. Daardoor is er overdag minder vraag naar airco. De energiezuinige verlichting wordt gestuurd door bewegingsdetectie en daglichtsensoren.

Regenwater van het dak wordt opgevangen én hergebruikt als spoeling in de toiletten.

Op de hellende daklichten boven de leeszaal zijn fotovoltaïsche zonnepanelen geplaatst. De panelen staan onder een helling van

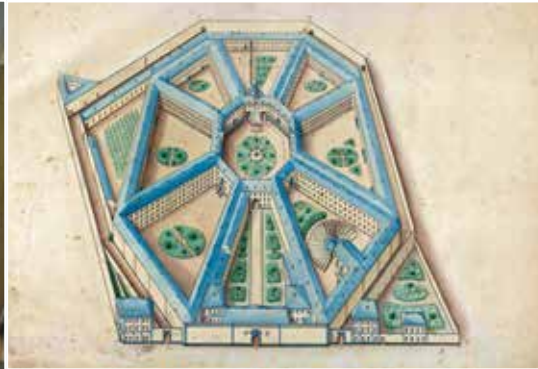
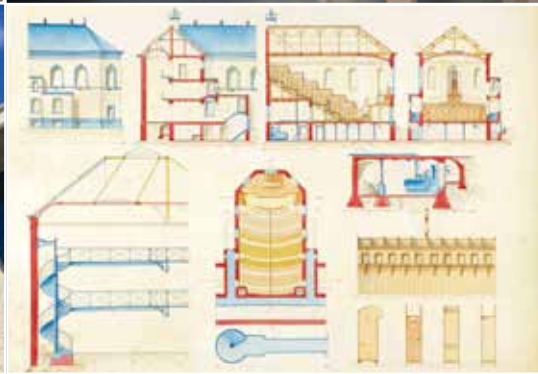
25° en zijn georiënteerd op het zuiden waardoor ze een goede opbrengst hebben.

Dankzij de uitstekende thermische isolatie en hoge luchtdichtheid in combinatie met de energie-efficiënte energieproductie, energiezuinige ventilatie en verlichting moet het Rijksarchief een E-peil (energieverbruik) van E55 kunnen behalen.

...er Meijlen van D
200. Treeden vanden gemeijn
gaenders ontvengt, van daer g
et welk aentesien is off de
Adam, en Evae, de beelden
n zijn linker hand leijt reg
voet, de Hagels vande ringe
... ..

De opdrachten van het Rijksarchief te Gent

Het Rijksarchief te Gent is één van de gedecentraliseerde diensten van het Rijksarchief in België, een wetenschappelijke instelling die deel uitmaakt van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid.

Archief verwerven en bewaren

Het Rijksarchief verwerft en bewaart (na selectie) archieven van minstens 30 jaar oud van hoven en rechtbanken, openbare besturen en notarissen, maar ook van privé-organisaties en particulieren (bedrijven, politici, verenigingen en genootschappen, notarissen, families, ...) die een belangrijke rol hebben gespeeld in het maatschappelijk leven. Het ziet erop toe dat overheidsarchieven volgens de archivistische normen worden overgedragen.

Het Rijksarchief te Gent verwerft en bewaart de archieven die op een gegeven tijdstip een verankering hadden of hebben op het grondgebied van de huidige provincie Oost-Vlaanderen.

De permanente bewaring van unieke archiefdocumenten vergt een opslag in speciaal daarvoor toegeruste ruimten die beantwoorden aan strenge eisen inzake temperatuur, luchtvochtigheid en brand- en waterbeveiliging. Het intellectuele beheer van deze enorme hoeveelheid archieven gebeurt via een geautomatiseerd archiefbeheerssysteem.

Ordenen en inventariseren

Om de toegankelijkheid van deze immense hoeveelheid archief te bevorderen, publiceert het wetenschappelijk personeel van het Rijksarchief archievenoverzichten, inventarissen, gidsen, enz. in boekvorm, maar meer en meer ook online. Dit moet onderzoekers toelaten de informatie die ze zoeken trefzeker en binnen een redelijke termijn op te sporen.

Archief beschikbaar stellen voor onderzoek

Het beschikbaar stellen van archief aan het publiek behoort tot de hoofdopdrachten van het Rijksarchief. Dit gebeurt zowel in de leesalen van het Rijksarchief als online.

In de leeszaal kunnen studenten, onderzoekers, genealogen, rechtszoekende burgers, landmeters,.... originele documenten raadplegen, of kopieën ervan nakijken op microfilm of digitale

drager. De digitale leeszaal die in elke leeszaal van het Rijksarchief is te raadplegen, is verbonden met de gecentraliseerde databanken van het Rijksarchief en bevat dus gegevens voor heel het land.

Hoewel in principe alle documenten raadpleegbaar zijn in de leesalen van het Rijksarchief, kunnen beperkingen gelden omwille van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, of omdat de materiële toestand van een document geen manipulatie toelaat.

Advies geven over archiefbeheer

Het Rijksarchief ziet toe op het correcte beheer van archief door overheidsdiensten. Daartoe worden richtlijnen en aanbevelingen gepubliceerd, controlebezoeken verricht, opleidingen voor ambtenaren verzorgd en adviezen verstrekt m.b.t. materieel en intellectueel archiefbeheer. De centrale afdeling 'Toezicht en advies' coördineert deze activiteiten en oefent toezicht uit op de centrale diensten van de federale instellingen (FOD's en POD's). De Rijksarchieven in de provincies, waaronder het Rijksarchief te Gent, staan in voor het archieftoezicht op de buitendiensten van de federale administraties, op hoven en rechtbanken en op regionale en lokale instellingen.

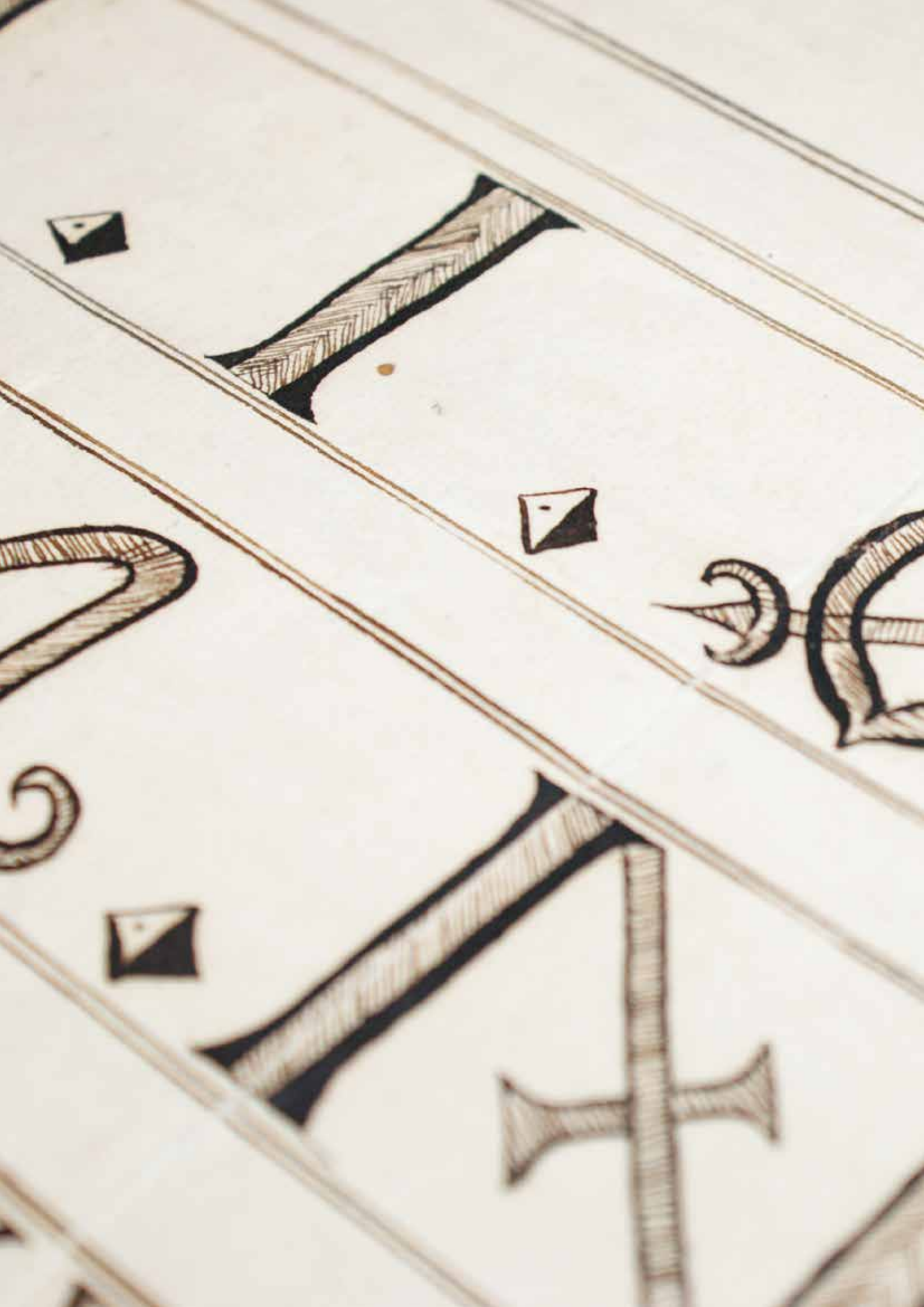
Het Rijksarchief in Gent bewaart...

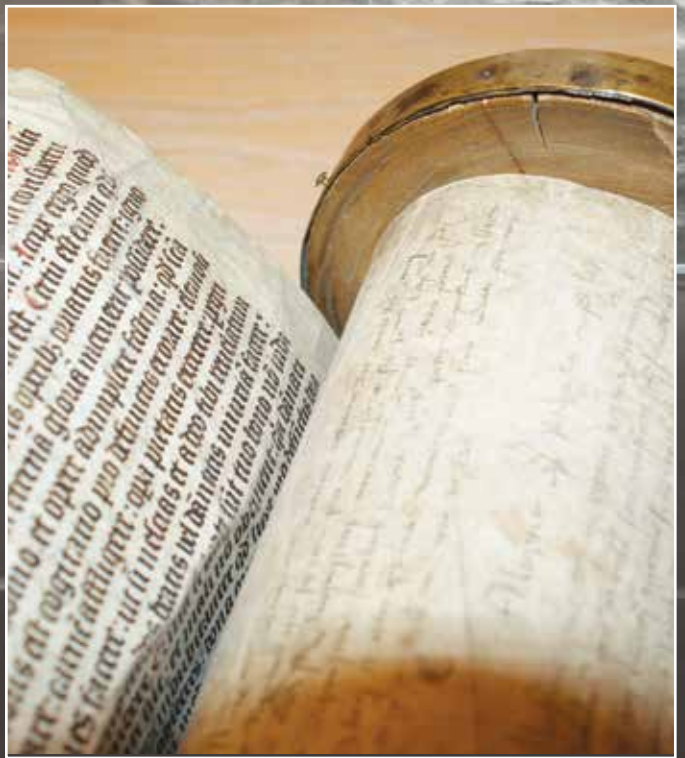
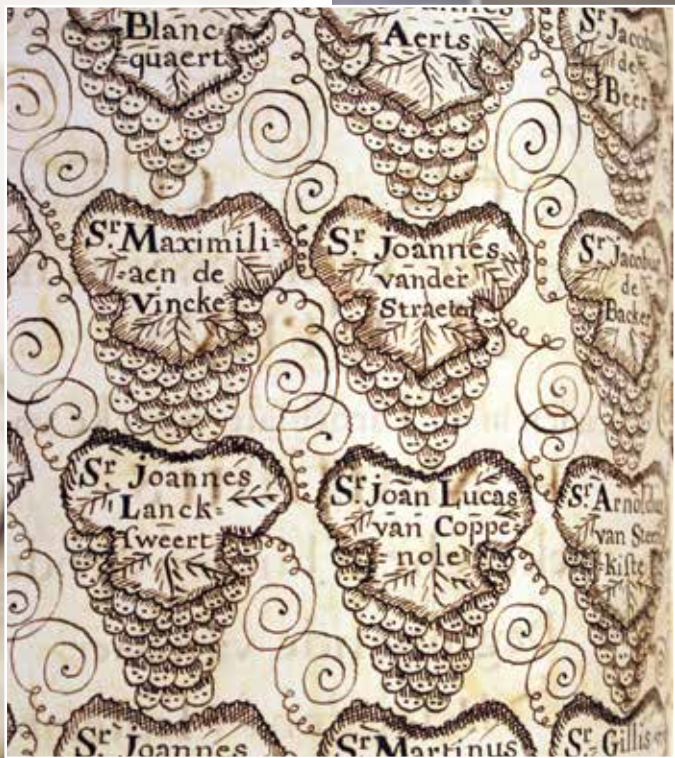
- momenteel 29 strekkende kilometer archief.
- heeft een totale opslagcapaciteit van 40 strekkende kilometer.
- telt 1500 strekkende meter publicaties in zijn historische en administratieve bibliotheek.
- beheert zo'n 2600 uniek gecodeerde archiefblokken.
- bewaart archieven van de 9de tot de 21e eeuw.
- heeft een leeszaal met 124 zitplaatsen.
- heeft een seminariezaal met een capaciteit van 50 plaatsen.
- stelt 10 personeelsleden te werk en kan rekenen op vrijwilligers.

Meer info

www.arch.be

www.facebook.com/rijksarchief

TECHNISCHE FICHE

Rijkarchief

Bagattenstraat 43

9000 Gent

Tel: +32 (0)9 265 76 70

rijksarchief.gent@arch.be

Openingsuren vanaf 5 mei 2015:

Van dinsdag tot vrijdag: doorlopend van 9u tot 16u30.

De eerste zaterdag van de maand: van 9u tot 12u30 en van 13u tot 16u.

Opdrachtgever: Regie der Gebouwen

Promotor: nv Kaïros

Eigenaar: nv Ethias

Aannemer: nv Interbuild

Architect: Robbrecht & Daem architecten (ontwerp) ism. Arch.& Teco

Architecture (uitvoering)

Huurder: Regie der Gebouwen

Eindgebruiker: Rijksarchief

Oppervlakte: 9.526 m² (bruto)

Duur van de werken: 2012-2014

Jaarlijkse basishuurprijs: 1, 1 miljoen EUR

Huurtermijn: 25 jaar

De Regie der Gebouwen

De vastgoedexpert van de federale staat

De Regie der Gebouwen zorgt dat de federale ambtenaren in kwalitatieve kantoren kunnen werken en houdt ook het federale architecturaal patrimonium in stand.

Integriteit, professionalisme, samenhorigheidsgevoel, teamgeest en verantwoordelijkheid zijn haar kernwaarden.

Haar vastgoedportefeuille omvat zo'n 7,5 miljoen m² verspreid over een 1.217 tal gebouwen. Hiervan zijn circa 835 gebouwen eigendom van de federale staat (ongeveer 4,5 miljoen m²) terwijl zo'n 388 gebouwen worden gehuurd (ca. 2,9 miljoen m²).

Voor de federale ambtenaren huurt zij kwalitatieve kantoren of treedt zij zelf op als bouwheer. Bij het huren van kantoren wordt nauwlettend rekening gehouden met de specifieke behoeften van haar klanten. Bij nieuwbouw besteedt zij bijzondere aandacht aan de globaal bouwkundige kwaliteit van de bouwplannen. Deze kwaliteit wordt onder andere bepaald door de functionele geschiktheid van het gebouw, de beoogde levensduur, de esthetische kwaliteit en de stedenbouwkundige inplanting in de bestaande omgeving, de kostprijs, de onderhoudskosten en het duurzaam energiegebruik.

Op architecturaal en historisch vlak omvat het beheerde patrimonium enkele schitterende pareltjes, zoals de site van het Jubelpark met de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Autoworld en het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis. De Regie der Gebouwen waakt als beheerder van dit patrimonium over het behoud van deze monumenten en opmerkelijke gebouwen die een getuige zijn van ons rijk verleden en een weerspiegeling zijn van onze cultuur.

Sinds jaren breidt de Regie der Gebouwen haar knowhow uit in restauratie- en conservatietechnieken. Elk jaar slaagt zij erin om enkele waardevolle gebouwen en monumenten in ere te herstellen. Denk maar aan de Koninklijke Muntschouwburg, het Paleis der Academiën, het Muziekinstrumentenmuseum, de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, de Hallepoort, het Paleis voor Schone Kunsten, enz.

De Regie der Gebouwen voert ook de verbintenissen uit die de Belgische staat is aangegaan met internationale instellingen met betrekking tot gebouweninfrastructuur, zoals de Europese Scholen (Europese Commissie) of de Raad van de Europese Unie.

Dankzij haar kwalitatieve dienstverlening en haar specifieke en unieke knowhow op het vlak van bouw, restauratie en vastgoedbeheer, is de Regie der Gebouwen de vastgoedexpert van de federale overheid.

Realisatie

v.u.: Regie der Gebouwen - Communicatiedienst

Gulden Vlieslaan 87 bus 2 - 1060 Brussel

Tel.: +32(0)2 541 70 66 - Fax: +32(0)2 541 70 70

pers@regiedergebouwen

www.regiedergebouwen.be

www.nieuwegevangenissen.be

Foto's: Arch & Teco, Regie der Gebouwen, Rijksarchief Gent

April 2015

Wettelijk depot: D/2015/10945/03

